

AZƏRBAYCAN KİTABXANALARINDA İNFORMASIYA TEKNOLOGİYALARININ TƏTBİQİNİN BƏZİ MƏSƏLƏLƏRİ

Xəlil İsmayılov

BDU-nun Kitabxana resursları və informasiya axtarış sistemləri kafedrasının müdiri, Əməkdar mədəniyyət işçisi, tarix elmləri doktoru, professor

Некоторые вопросы применения информационных технологий в Азербайджанских библиотеках

Резюме: В статье обсуждается текущее состояние применения информационных технологий в республиканских библиотеках в контексте современного информационного общества, выявление существующих проблем в этом направлении, их научные и теоретические решения, а также обобщение будущего вокруг будущих успехов.

Some problems of application of information technologies in Azerbaijani libraries

Resume: The article is analysed about application of information technologies in the libraries of republic in the context of modern information society, revealing existing problems shown in this direction and their scientific and theoretical solutions, as well as summarizing the future perspectives on basis around future successes.

Açar sözlər: kitabxana, informasiya, informasiya texnologiyası, kitabxana texnologiyası, sənəd, fond

Ключевые слова: библиотека, информация, информационные технологии, библиотечные технологии, документы, фонд

Key words: library, information, information technology, library technology, document, stock

Müasir Azərbaycan kitabxanaları yeni texnologiyaların tətbiqi sahəsində bir sıra müvəffəqiyyətlər əldə etmişlər. XX əsrin sonları və XXI əsrin əvvəllərindən başlayaraq kitabxana təcrübəsində yeni inkişaf, xüsusilə kompüter texnologiyalarının tətbiqi sahəsində yeni kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməklə, yeni proseslər - komplektləşmə, kitabışləmə, informasiya xidməti, fondun qorunması sahəsində bir sıra yeniliklər həyata keçirildi.

Bu sahədə, yəni kitabxana işində struktur dəyişikliklərin həyata keçirilməsi məqsədilə çox mühüm dövlət qərarları qəbul edilmişdir ki, bunlar kitabxana işinin inkişafına xüsusi istiqamət verməkdədir.[1;2;3;4;5;6;7]

Dünya təcrübəsində olduğu kimi, respublikamızda da müasir kitabxanalar bu prosesdə olduqca fəal iştirak edir, vahid informasiya fondunun yaradılmasına xidmət edir. İnformasiya texnologiyaları yeni biliklərin əldə edilməsində, informasiyanın toplanmasında, həmçinin yeni biliklərin əldə edilməsində və yayılmasında həlledici rol oynayır.

Bunlar müasir dövrdə kitabxanaların strateji inkişafında həlledici rol oynayır. Ona görə də informasiya texnologiyalarının dərinədən mənimsənilməsi və onun

tətbiq edilməsi müasir kitabxanalar üçün olduqca aktual problemlərdən biri kimi Azərbaycan kitabxanalarının və geniş kitabxana ictimaiyyətinin qarşısında duran vacib məsələlərdən biridir.

Hazırda respublikamızın iri elmi kitabxanalarında, xüsusilə Milli Kitabxananın fəaliyyətində, eləcə də digər respublika əhəmiyyətli kitabxanalarda bu sahədə nəzər-diqqəti cəlb edən iş təcrübəsi formalaşmaq üzrədir. Son illərdə bu kitabxanaların əsas prioritet fəaliyyət istiqaməti, demək olar ki, yeni istiqamətdə dəyişmiş və inkişaf etdirilmişdir. Bu istiqamətdə aparılan fəaliyyətin nəticəsi olaraq kitabxana praktikasında yeni informasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq komplektləşmə və kitabışləmə prosesləri, həmçinin fondun qorunması və saxlanması işində bir sıra yeniliklər özünün vacib olan həllini tapmışdır.

Kitabxana fondlarının avtomatlaşdırılması prosesləri, hansı ki, son onilliklər ərzində həyata keçirilir, kompüter texnologiyalarının tətbiqini mənimsənilməsinə nail olunmuş və xeyli iş yerlərinin açılmasına, həmçinin fiziki işlə məşğul olan kitabxana işçilərinin əl əməyindən azad olunmasına və lazımsız iş yerlərinin boşalmasına şərait yaratmışdır. İnternet resurslarından istifadə edilməsində, mükəmməl texnologiyaların yaradılmasında, həmçinin şəxsi saytların və müəssisələrin saytlarının yaradılması öz nəticələrini vermiş, kitabxana saytlarından istifadə nəzərə çarpacaq dərəcədə yaxşılaşdırılmışdır, veb-servislərdən istifadə edilməsi ənənəvi iş formasına çevrilmişdir. [11;12;13;14]

Veb-saytlar vasitəsi ilə virtual oxucular bütün informasiya növlərindən azad istifadə imkanlarını əldə edirlər. Beləliklə, informasiya xidməti getdikcə genişlənir, yeni inkişaf mərhələsinə çatır, oxucular və ictimaiyyət tərəfindən kitabxanaların imici və statusu genişlənir. Bu yeniliklərin nəticəsi olaraq kitabxana saytlarında nəinki ayrıca bir kitab haqqında məlumat əldə etmək, həmçinin region mərkəzində keçirilən hər hansı bir kitabxana tədbiri yaradıcı tədbirlər haqqında müfəssəl məlumatlar əldə etmək, bununla yanaşı, onlayn rejiminə girməklə, abonement vasitəsilə alınan kitabların kitabxanaya gəlmədən müddətini uzatmaq, elektron versiyalarda kitabların özünü əldə etmək, virtual məlumat xidmətindən istifadə etməklə elektron kitabxanadan istifadə etmək mümkünlüyü artmışdır. Əlbəttə, bütün bunlar olduqca müsbət keyfiyyətlər kimi qiymətləndirilsə də, hələ bu sahədə bir sıra yeniliklərin aparılmasına çox ciddi ehtiyac vardır. [8, s.90]

Kitabxanaların fəaliyyətində son onilliklərdə həyata keçirilən kitabxana islahatlarında əldə olunan nailiyyətlərdən, bu sahədə aparılan tədbirlərdən, kitabxanaların maddi-texniki bazalarından, yeni kitabxana proqramlarından və onların tətbiqindən, korporativ kitabxanaların yaradılmasından və s. problemlərdən danışmaq nəzərdə tutulur.

İnformasiya fəaliyyətinin əsas prioritet cəhətlərindən danışarkən qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan kitabxanalarının fəaliyyətində bir sıra keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermişdir. Yeni kitabxana texnologiyalarının mənimsənilməsi və tətbiqi sayəsində, həmçinin onun kitabxana təcrübəsinə tətbiqində, fondun komplektləşdirilməsində, kitabışləmə prosesində və fondun mühavizəsində və s.-də nəzərə çarpan yeniliklər meydana çıxmışdır. Kitabxana proseslərinin

respublikamızda avtomatlaşdırılması prosesləri, hansı ki son iki onilliklər dövründə keçirilir, öz bəhrəsini vermiş, texniki hesablamalara görə bütün kitabxanalar üzrə 5000-ə yaxın kompüter işçi yerinin yaradılmasına imkan yaratmışdır.

Artıq mükəmməl internet resurslarından istifadəyə şərait yaradılması, həmçinin kitabxanaların hər birinin ayrıca internet saytlarının formalaşması artıq öz bəhrəsini verməkdədir. Belə ki, veb-servis xidmətləri virtual tələbatçılar üçün daha önəmli proseslərdən biri kimi qəbul edilir. Bu xidmət növləri oxucuların sərbəst kitabxana fondlarından istifadəsinə şərait yaradır, açıq informasiya daşıyıcılarından istifadə etməklə öz tələbatını ödəmək imkanı əldə edirlər. Ayrı-ayrı kitabxanaların saytlarından tək-cə fondda olan kitablar və yeni informasiya daşıyıcıları haqqında məlumatları əldə etməklə yanaşı, ölkədə baş verən maraqlı kitabxana tədbirləri, regional kitabxana mərkəzlərində baş verən yeniliklər haqqında məlumatları əldə etməklə yanaşı, online rejimi ilə oxucuların əlində istifadədə olan kitabların vaxtının uzadılmasının və elektron sənədlərin istifadəsini həyata keçirə bilirlər. [7, s.99]

Qeyd etmək olar ki, dünya təcrübəsində olduğu kimi, artıq Azərbaycan kitabxanalarında olan innovativ inkişaf meyilləri geniş vüsət almağa başlamışdır. Hazırda respublikanın bütün sahələrində sənaye istehsalında yüksək texnologiyaların tətbiq olunduğu bir vaxtda elmi-sənaye sferalarında, prioritet vəzifələrin yerinə yetirilməsində informasiya orqanlarının üzərinə də mühüm vəzifələr düşür. Bütün bu kimi aktual məsələlərin həllində informasiya təminatının olduqca mühüm əhəmiyyəti vardır. Kitabxana sferasında sistemli kataloqdan elektron kataloqa keçid mərhələsində nəzəri və praktiki cəhətdən bir çox yeniliklər baş vermişdir.

Artıq qeyd etmək olar ki, bir neçə onillikdir ki, bu proseslər kitabxana təcrübəsində həyata keçirilir. Dünyanın bütün kitabxanalarında olduğu kimi, artıq kitabxanalarımızda, xüsusilə, kataloqlaşdırma işinə, elektron informasiya sistemlərində, kommunikasiya sistemlərinin idarə edilməsində, gənc mütəxəssislər, yaradıcı işçilər çalışırlar. Təəssüflə qeyd etmək istərdim ki, dünya təcrübəsindən fərqli olaraq, respublikamızda hələ də ənənəvi kataloq-kartateka sistemlərindən istifadə etmək məcburiyyətində qalırlar.

Respublikanın bütün kitabxanalarında elektron kataloqun tətbiqində müəyyən çatışmamazlıqların olması ucbatından hələlik ənənəvi kataloqlardan istifadə edilir. Əlbəttə, elektron kataloqlarının fəaliyyəti tam, bütün məlumatları özündə əks etdirməklə işlək vəziyyətdə olsaydı, məlumat axtarış işi olduqca keyfiyyətli və asan başa gələrdi.

Hazırda Respublikamızın kitabxana fondlarına istənilən qədər çap məmulatı, sənədlər daxil edilir. Bu sənədlərin xeyli hissəsi kitabxana konsorsium və qrantlar yolu ilə əldə edilir. Xarici ədəbiyyat fondunun yaradılmasında çalışan, onların elektron kataloqda yerləşdirilməsi xarici dilləri bilən mütəxəssislər tərəfindən həyata keçirilir. Əlbəttə, belə mütəxəssislərin hazırlanmasında da müəyyən problemlər hələ də yaşanılır. Əvvəlki illərdə linqvistik problemlərin həllinə ciddi əhəmiyyət verilməsə də, indi bu problemin həllinə ciddi ehtiyac olduğu ortaya

çıxır. Bunun üçün respublika əhəmiyyətli tədbirlərin görülməsi günün vacib məsələlərindən biri kimi qarşıda durur. Xarici dilin öyrənilməsi sahəsində respublikada ardıcıl olaraq məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, Bakı Dövlət Universitetində, Naxçıvan və İncəsənət universitetlərində və bir sıra lisey və orta ixtisas məktəblərində xüsusi ingilis dilli qrupların yaradılması üzrə mütəxəssis hazırlığı və xüsusi kurslarda xarici dillərdə kursların keçirilməsi diplom və sertifikatlar alınması və həyata keçirilməsi bu işdə xüsusilə kompleksləşmə və xidmət işi sahəsində xeyli irəliləyişə səbəb olmuşdur. Son illərdə xarici dil bilən, ixtisasına və peşəsinə xüsusi maraq və həvəs göstərən gənclər kitabxanalara cəlb olunurlar ki, bu da öz töhfəsini verməkdədir. [12; 13]

Hazırda respublikamızın, demək olar, bütün kitabxana şəbəkələrində və sistemlərində kitabxanaların avtomatlaşdırılması əsasən iki istiqamətdə həyata keçirilir: birinci, ənənəvi kitabxana fəaliyyətinə onun informasiya təminatına köməklik göstərmək, ikinci, tam mətni elektron bazalarının yaradılması rəqəmsal kitabxana fondlarının yaradılması yolu ilə tələbatçıların internet vasitəsi ilə tam mətnli informasiya materialları ilə təmin etmək ən başlıca məqsəd kimi həyata keçirilir.

Müasir dövrdə yeni çap olunan və kitabxanalara kompleksləşmə yolu ilə daxil edilən sənədlər elektron kataloqlara daxil edilir. Onların elektron versiyaları hazırlanır. Axtarış zamanı təkcə sənədlərin adları, müəllifi, nəşr ili, nəşr yeri və s. ilə yanaşı, fonda daxil edilən sənədlərin bütövlükdə mətni elektron versiyada təqdim edilir. Beləliklə, oxucuların tələbatı ənənəvi məlumat axtarışından fərqli olaraq onlar bütöv informasiyanı əldə etməklə ondan istifadə edirlər.

Müasir kitabxanalar cəmiyyətin inkişafının sosial-iqtisadi şərtləri və elmi-texniki səviyyəsi ilə müəyyənləşən, öz potensialı vasitəsilə informasiya sənayesinin inkişaf prosesinə birmənalı şəkildə təsir və inteqrasiya etmək, informasiya məhsulunun çeşidini genişləndirmək, məzmununu zənginləşdirmək, ənənəvi məlumat məhsulları ilə bərabər, avtomatlaşdırılmış kitabxana informasiya sistemlərinin tətbiqindən bəhrələnərək müasir məzmunlu məlumatları əldə etmək, qorumaq və ötürmək vəzifələri yerinə yetirilir.

XXI əsrin əvvəllərindən başlayaraq sivilizasiyanın yüksək sürətlə inkişafı, internetin meydana gəlməsi kitabxanaların yeni informasiya texnologiyalarından, kompüterləşmiş iş vasitələrindən, durmadan artan informasiya ötürücülərindən, operativ kommunikasiya şəbəkələrindən maksimal səviyyədə istifadəni zəruri etmişdir. Hazırda bəşəriyyət tərəfindən toplanmış bilik və informasiyalar ənənəvi çap məhsulu ilə yanaşı, həm də elektron (rəqəmsal) formada təqdim olunmaqdadır. Bütün bunlar da öz növbəsində oxucuları bütün bəşəri informasiyaları müasir üsullarla qavramağa istiqamətləndirilir ki, nəticədə insan fəaliyyətinin əsas məhsullarından sayılan informasiya qloballaşaraq, tələbatçının başlıca axtarış və mənbə mərkəzinə çevrilməkdədir. [9, s.29]

Ənənəvi kitabxanaların inkişaf perspektivləri və müasir kitabxanaların iş prinsipləri göstərir ki, indi kitabxanaların funksiyaları daha da artmışdır. Bu səbəbdəndir ki, müasir kitabxanaların iş meyarlarını səciyyələndirən amillərə

müasir elektron informasiya vasitələrindən istifadə etmək kimi proseslər də daxil olmuşdur və bu proses daha da genişlənməkdədir.

Müasir şəraitdə kitabxanaların xidmət sisteminə ancaq müxtəlif tiptən və növdən olan qiraət zallarında və abonement şöbələrində kitab, kartoçka kartotekalar ilə işləmək deyil, həmçinin ən müasir informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməklə ənənəvi fəaliyyətin keyfiyyətini yüksəltmək, internet informasiya resursları, elektron kataloq və elektron kitabxana vasitəsilə informasiya xidmətini həyata keçirmək, elektron məlumat bazaları yaratmaq, elmi kommunikasiyaların inkişafına təkan vermək kimi işlər aid edilir.

İnformasiya xidməti formaca yeni bir xidmət növü kimi səslənsə də, məzmunca ənənəvi “kitabxana xidmətinin” davamıdır. Elektron informasiya xidməti oxucuların informasiya tələbatına tam cavab verə bilən müasir informasiya texnologiyasının tətbiqi və ondan istifadə əsasında internet vasitəsilə dünya müstəvisinə çıxan, elektron informasiya vasitələrinin köməyi ilə oxucuların qarşısında böyük informasiya məkanı yaradan, bəşəri biliklər xəzinəsi, xəyali-virtual kitabxananın köməyi ilə oxucuların xidmətinə verilə bilən xidmət növüdür. İnformasiya xidməti oxucuların informasiya tələbatını ödəməyə yönəlmiş fəaliyyət sahəsidir.

İnformasiyalaşdırılmış cəmiyyətdə oxucu sorğularının öyrənilməsi sahəsində həm ənənəvi, həm də elektron informasiya xidmətindən qarşılıqlı şəkildə istifadə edilir. Yüksək ixtisaslı mütəxəssis hazırlığının təşkili və həyata keçirilməsində ali məktəblərin struktur bölmələri olaraq, fəaliyyət göstərən ali məktəb kitabxanalarının rolu və əhəmiyyəti əvəzsizdir. Bu kitabxanalar ali məktəblərin soraq-informasiya və tədris bazaları kimi çıxış edərək, elmin inkişafında iştirak edən bütün struktur bölmələrinə yaxından kömək edirlər. Respublikamızın bütün tip və növlərindən olan kitabxanalar kimi ali məktəb kitabxanaları da gənc nəslin təhsil, təlim və tərbiyə məsələlərinin həllində yaxından və fəal şəkildə iştirak edirlər.

Bu kitabxana şəbəkəsinin xarakterik xüsusiyyəti ondan ibarətdir ki, onlar respublikada elm və mədəniyyəti, iqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üçün yüksək ixtisaslı kadrlar hazırlanmasına kömək edən ali məktəbin bölməsi kimi fəaliyyət göstərən kitabxanalardır. Başqa sözlə, ali məktəb kitabxanaları öz fondunu ali məktəbin profilinə uyğun komplektləşdirir, professor-müəllim heyətini, tələbələri elmi ədəbiyyatla, dərslik və dərs vəsaitləri ilə təmin edir, ali məktəbin illik elmi-tədqiqat işi haqqında hesabatlarını, elmi və elmi-konfrans materiallarını, ali məktəbin hazırladığı metodik materialları, habelə müdafiə olunmuş dissertasiyaları toplayır və mühafizə edir.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin təstiq etdiyi ali məktəb kitabxanalarının əsasnaməsində deyilir: “Kitabxana ali məktəbin aparıcı struktur bölmələrindən biri olub, təlim-tərbiyə və elmi-tədqiqat prosesini, tədris elmi-metodiki ədəbiyyatla və informasiya materialları ilə təmin edən və bilikləri təbliğ edən mənəvi və intellektual əlaqələrin yayılması mərkəzidir” [7, s.19]. Hazırda respublikamızın bir çox ali məktəb kitabxanaları dünyanın modern kitabxanalarına çevrilməklə oxuculara tam müasir xidmət göstərilməsinə şərait yaradır, oxucu

xidmətinin müasir informasiya texnologiyası ilə təmin edilməsi sahəsində xeyli tədbirlər görür. Kitabxanaların internet şəbəkəsinə qoşulması, oxucular üçün ümumaçıq informasiya məkanının formalaşdırılması, xidmət prosesində elektron sənədlər və kataloqlardan, elektron poçt, CD-ROM və s. informasiya texnologiyalarının tətbiqini təmin edən tədbirlər həyata keçirirlər. Ali məktəb kitabxanalarında oxuculara elektron informasiya vasitələri ilə xidmət işinin təşkili qloballaşan informasiya cəmiyyətinin tələbləri kimi qarşıya çıxmışdı.

XX əsrin sonlarında informasiya əsrini və informasiya iqtisadiyyatını səciyyələndirən proseslər az bir müddətdə kitabxana proseslərinə, o cümlədən ali məktəb kitabxanalarında xidmət işinə təsir etməyə başladı və günün tələbinə çevrildi. 1960-70-ci illərdə bir sıra elektron vasitələrin mövcud olmasına, bu vasitələrlə bir sıra fəaliyyətlərin göstərilməsinə, hərbi-müdafiə sənayesində, dövlət təhlükəsizliyi, kosmik araşdırmalarda tətbiq olunması haqqında fikirlərə mütəxəssislərin əsərlərində rast gəlirik. Kitabxana-informasiya proseslərində də elektron vasitələrin tətbiqi məhz 1960-cı illərin ortalarında başlamış və texnologiyanın kompleks inkişafı ilə nəhayət 1990-cı illərin ortalarında kütləvi istifadəyə daxil olmuşdur. Nəhayət, 90-cı illərin ortalarında informasiyalaşdırma fəaliyyətinin prinsipləri işlənib hazırlandı ki, bu elektron vasitələrdən çoxistiqamətli istifadənin elmi-nəzəri əsasları müəyyənləşdirildi. [10, s.19]

1998-ci ildə “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun qəbul olunmasından [6] sonra, yəni 90-cı illərin sonlarından etibarən Azərbaycan kitabxanalarında, o cümlədən ali məktəb kitabxanalarında komplektləşdirmə işinə, oxuculara müasir formada xidmət işinə başlandı. Kitabxanalarda elektron vasitələrlə yüksək keyfiyyətli xidmət işinin təşkili yalnız kitabxana-informasiya proseslərinin tam komplektləşdirilməsi hesabına mümkün oldu. Bu baxımdan XX əsrin 90-cı illəri problemin həllində açar mərhələ oldu. İnformasiyalaşdırmanın prinsiplərini Rusiya kitabxanaşünas alimləri aşağıdakı kimi müəyyənləşdirir:

- İnformasiyalaşdırma strategiyasının işlənməsi (məqsəd, vəzifə, vasitə, mərhələ, heyətin təlimi və s.);
- kompleks yanaşma (bütün əsas kitabxana-informasiya proseslərinin kompüterləşdirilməsi, yerli hesablama göstəricilərinin yaradılması);
- istifadəçi tələbatlarının mərkəzləşdirilməsi;
- kitabxana ictimaiyyəti tərəfindən toplanan təcrübənin öyrənilməsi;
- internetə çıxış məqsədilə telekommunikasiya imkanlarından istifadə edilməsi;
- kitabxanalarda elektron vasitələrlə işləmək üçün psixoloji və peşəkar hazırlığın formalaşdırılması;
- sanitar-gigiyenik qayda və normaların tətbiqi əsasında əməyin rasional şərtlərinin yaradılması. [7, s.89]

Hazırda Azərbaycan kitabxanalarının çoxunda informasiya texnologiyaları əsasında, elektron informasiya resursları yaradılır, hansı ki, onun əsasında analitik-sintetik nəşrlər toplum halda təqdim olunur, informasiya mətnləri illüstrativ sənədlər, faktiki olaraq bütün biblioqrafik materialları əldə etmək olar. Kitabxananın saytında fonda daxil olmaq üçün bir sıra proqramlar mövcuddur. Bu proqramlar vasitəsilə müxtəlif mövzularda ölkəşünaslıq üzrə sənədlərin axtarışı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Respublika kitabxanalarında istifadə olunan layihələr içərisində professional qiymətləndirən proqramlarda əsasən respublikada nəşr olunan sənədlərin axtarışına üstünlük verilir. Həmçinin ayrı-ayrı mövzularda, onun aktual problemlərinə həsr olunmuş məlumat bazaları və onların proqramları üzrə məlumat axtarış bazası yaradılır və ondan istifadə olunur.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 20 aprel 2007-ci il tarixli sərəncamı // Azərbaycan, 2007, 21 aprel.
2. “Azərbaycan Respublikasında rabitə və informasiya texnologiyalarının inkişafı üzrə 2005-2008-ci illər üçün Dövlət Proqramı” // “Azərbaycan” qəzeti, 2005, 21 oktyabr, s. 4-6.
3. “İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, Bakı, 1998, 17 s.
4. Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı // Kitabxanaşünaslıq və biblioqrafiya: elmi-nəzəri, metodik və təcrübi jurnal, 2008, №2, s.7-30.
5. “Azərbaycan Respublikasının inkişafı naminə informasiya-kommunikasiya texnologiyaları üzrə Milli strategiya (2003-2012-ci illər)” // “Azərbaycan” qəzeti, 2003, 18 fevral, S.3.
6. “Kitabxana işi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu // Azərbaycan, 1998, 19 iyun, S.2-4.
7. İsmayılov, X.İ. Kitabxana-informasiya texnologiyaları: Dərs vəsaiti, Bakı: 2009, 319 s.
8. Мотрененко, И.Л. Традиционные и электронные каталоги: дифференцированный подход // Библиография, 2001, №2, с.59-67.
9. Шрайберг, Я.Я. Библиотеки электронная информация и меняющееся общество в информационном веке, Москва, 2006, 35 с.
10. Павлова, Л.П. Библиотека и новые информационные технологии/ Л.П.Павлова // Научно-технические библиотеки, 1999, № 6, С. 15-21.
11. <http://www.anl.az>
12. <http://library.azmiu.edu.az>
13. <http://www.bsu.az/lib>
14. <http://www.elm.az/az/presidium/library/index.htm>